

КАТЕДРА ЗА СРПСКУ КЊИЖЕВНОСТ СА
ЈУЖНОСЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Поштовани,

Достављамо вам поднету Пријаву докторске дисертације, те вас молимо да размотрите и одобрите предлог теме и ментора.

У року од 30 дана Већу докторских академских студија Филолошког факултета, преко Архиве, треба да вратите **Пријаву кандидата уз Предлог чланова Комисије** за одбрану теме и оцену научне заснованости теме докторске дисертације на уредно попуњеном обрасцу за Предлог чланова Комисије, који се налази на сајту Факултета (<https://fil.bg.ac.rs/sr/studije/doktorske-akademske-studije/doktorske-akademske-studije-obrasci>). Молимо Вас да испуњен образац Предлога Комисије у електронском облику пошаљете на мејл veran.stanojevic@fil.bg.ac.rs и мејл Центра за докторске студије (filoloskidoktorske@gmail.com).

Подаци о кандидату

Име и презиме кандидата:
мер Милена Лисица

Број досијеа:
2022/30065

Радни наслов теме докторске дисертације

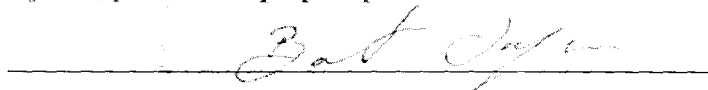
Митска и обредна полазница поезије Момчила Настасијевића

Уже научне области којима припада тема докторске дисертације

Српска књижевност, јужнословенска филологија, културологија, теорија
књижевности

Предлог ментора докторске дисертације

др Бошко Сувајинћ, редовни професор

Управник Центра за докторске студије

Деловодни број:

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ПРИМЛЕНО		13-11-2025	
Оригинал	рост	рост	Вредност
2219/3			

КАТЕДРА ЗА СРПСКУ КЊИЖЕВНОСТ СА ЈУЖНОСЛОВЕНСКИМ КЊИЖЕВНОСТИМА

ПРЕДЛОГ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

за одбрану теме и оцену научне заснованости докторске дисертације

Подаци о кандидату

Име и презиме кандидата:
мср Милена Лисица

Број досијеа:
2022/30065

Радни наслов теме докторске дисертације

Митска и обредна полазишта поезије Момчила Настасијевића

Уже научне области којима припада тема докторске дисертације

Српска књижевност, јужнословенска филологија, културологија, теорија књижевности

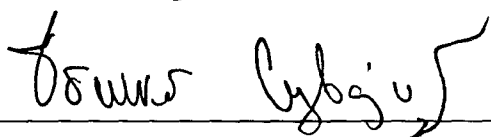
Предлог ментора докторске дисертације

проф. др Бошко Сувајић

- 1) Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима је **САГЛАСНА са предложеном темом докторске дисертације и предлогом ментора** и предлаже Већу докторских академских студија Филолошког факултета да усвоји наведени састав Комисије за одбрану теме и оцену научне заснованости предлога теме докторске дисертације.
- 2) Катедра за _____ је **САГЛАСНА са предложеном темом докторске дисертације уз промену предложеног ментора**, за шта је кандидат дао сагласност која се налази у прилогу, и предлаже Већу докторских академских студија Филолошког факултета да усвоји наведени састав Комисије за одбрану теме и оцену научне заснованости предлога теме докторске дисертације.
- 3) Катедра је закључила да предложена тема **не припада ужој научној области** која се изучава на Катедри и Пријаву теме на разматрање упућује Катедри за _____, која у року од 30 дана треба Већу докторских академских студија Филолошког факултета, преко Архиве, да упути предлог састава Комисије за одбрану теме и оцену научне заснованости теме докторске дисертације.

Управник Катедре

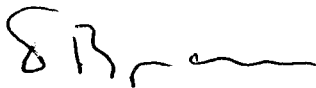
ПРЕДЛОГ МЕНТОРА И ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

МЕНТОР	
Име и презиме:	проф. др Бошко Сувајић
Звање:	Редовни професор
Факултет или институција:	Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа област научноистраживачког рада:	Српска књижевност
Ако предложени ментор није на листи ментора Филолошког факултета, испуњеност услова за ментора потврђује се приложеном табелом из акредитације (<i>m_tabela</i>). Квалификације за менторство предложене теме се потврђују радовима из области којој припада предложена тема дисертације (најмање 5 радова).	
1. <i>Дновиде воде: фолклорни елементи у српској књижевности</i>, Orpheus – Филолошки факултет Универзитета у Београду, Нови Сад, 2012.	
2. <i>Како упокојити игру</i>, Књижевна општина Вршац, Чигоја штампа, Библиотека „Несаница“, Вршац, 2018.	
3. <i>Семе божанског орача: фолклорни и митски обрасци у савременој српској поезији и драми</i>, Нови Сад: ИК „Прометеј“, 2025.	
4. „Розповід про змієвбивцю”, <i>Слов'янський світ</i>, Национальна академія наук України, Ін-ститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М Т. Рильського, Випуск 11, Київ, 2013.	
5. <i>Сунце сија: фолклорни и митски обрасци у поезији Десанке Максимовић</i>, Ваљево: Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“, Београд: Задужбина „Десанка Максимовић“, Ваљево, 2023	
Предложени ментор својим потписом потврђује да прихвата менторство предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.	
Датум прихватања менторства:	Потпис предложеног ментора*
24. 10. 2025.	

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ И 1. ЧЛАН

Име и презиме:	проф. др Бранко Вранеш
Звање:	Ванредни професор
Факултет или институција:	Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа област научноистраживачког рада:	Српска књижевност
Ако предложени члан Комисије није на листи наставника на докторским студијама Филолошког факултета, квалификације за члана Комисије потврђују се приложеном табелом из акредитације (<i>d_tabela</i>) или библиографијом из које се види да испуњава услове за држање наставе на ДАС према Стандардима за акредитацију.	
1. Вранеш, Бранко. <i>Критичари у дијалогу: Р. Константиновић, Н. Петковић, А. Јерков о српској поезији 20. века</i> . Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2023. 247 стр. ISBN 978-86-81622-11-7	
2. Вранеш, Бранко. <i>Витезови модернизма: витешки идеал у српском и светском роману XX века</i> . Нови Сад: Академска књига, 2022. 532 стр. ISBN 978-86-6263-423-8	
3. Вранеш, Бранко. „Седам типова читања књижевности у XXI веку“. <i>Анали Филолошког факултета</i> XXIX/1 (2017): 279–289. ISSN 0522-8468	
4. Вранеш, Бранко. „Сто година тумачења суматраизма Милоша Црњанског“. У <i>Научни састанак слависта у Вукове дане 50/2. Српски језик и књижевност данас – теоријско-методолошки аспекти проучавања, рецепције и превођења</i> . (Београд: Филолошки факултет, Међународни славистички центар, 2021): стр. 299–314. ISBN 978-86-6153-675-5. ISSN 0351-9066	
5. Вранеш, Бранко. „ <i>Santa Maria della Salute</i> Лазе Костића у песничком видокругу Бранка Миљковића и Борислава Радовића“. <i>Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор</i> LXXXVIII (2022): 51–63. https://doi.org/10.2298/PKJIF2288051V	
6. Вранеш, Бранко. „Дучићев песнички модернизам“. <i>Јован Дучић – песник и дипломата: поводом сто педесет година од рођења</i> . Уредник Јован Делић. (Београд: САНУ, 2022): 195–207. ISBN 978-86-7025-944-7 (брош.)	
7. Вранеш, Бранко. „Жича у савременом српском песништву“. <i>Стогодишњица васпостављања Српске Патријаршије: 1920–2020: зборник радова са научног скупа: Београд, Православни богословски факултет (15. децембар 2022. године)</i> . Приредио Владимир Вукашиновић. (Београд: Православни богословски факултет Универзитета, 2023): 249–259. ISBN 978-86-7405-265-5 (картон)	

8. Вранеш, Бранко. „Аполон, Дафне и друге сенке у поеми <i>Стражилово</i> Милоша Црњанског”. <i>Научни састанак слависта у Вукове дане 53/2. Хумор и сатира у српској књижевности</i>. (Београд: Филолошки факултет, Међународни славистички центар, 2024): 347–358. ISBN 978-86-6153-742-4	
9. Вранеш, Бранко. „Фигура оца у српском модернистичком песништву између два светска рата”. <i>Отац у српском језику, књижевности и култури: радови са научног скупа „Отац у српском језику, књижевности и култури”, одржаног у Андрићграду 19. 20. и 21. маја 2023. године</i>. (Андрићград: Андрићев институт, 2024): 33–46. ISBN 978-99976-89-34-4	
10. Вранеш, Бранко. „Фигура Дон Кихота у српској модернистичкој поезији”. <i>Савремено проучавање српског језика и књижевности и других словенских језика и књижевности као матерњих, инословенских и страних: зборник реферата са XIX Конгреса савеза славистичких друштава Србије 23–25. VIII 2023</i>. Главни и одговорни уредник Рајна Драгићевић. (Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2024): 185–197. ISBN 978-86-81622-14-8	
Предложени члан Комисије својим потписом потврђује да прихвата чланство у Комисији за одбрану и оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.	
Датум прихватања чланства: 5. 11. 2025.	Потпис предложеног члана Комисије*

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

ЧЛАН КОМИСИЈЕ	
Име и презиме:	проф. др Соња Петровић
Звање:	Ванредни професор
Факултет или институција:	Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа област научноистраживачког рада:	Српска књижевност
Ако предложени члан Комисије није на листи наставника на докторским студијама Филолошког факултета, квалификације за члана Комисије потврђују се приложеном табелом из акредитације (d_tabela) или библиографијом из које се види да испуњава услове за држање наставе на ДАС према Стандардима за акредитацију.	
1. Епски Турци као митски туђини: етнички стереотипи и змијска фолклорно-књижевна метафорика, <i>Књижевна историја</i>, 56/182, 2024, 11–38. https://doi.org/10.18485/kis.2024.56.182.1	
2. Remembering the Poor in Serbian and South-Slav Oral Poetry, <i>Studia Ethnologica Pragensia</i> 1/2023, 170–194.	
3. Vlach Paupers: Formula and Layers of Meaning, in: <i>Weathered Words. Formulaic Language and Verbal Art</i>. Edited by Frog and William Lamb. Publications of the Milman Parry Collection of Oral Literature, #6. Harvard University Press, 2022, 81–101. ISBN 9780674278394	
4. Представе о сиромаштву у јужнословенским пословицама, <i>Странстваши идеи по пџтицата на хуманитаристиката, Изследвания по фолклористика, културна антропология и славистика в чест на доц. д-р Катя Михайлова</i>. В два тома. Том 1. Съставители и редактори Станой Станоев, Вихра Баева, Владимир Пенчев, Веселка Тончева, Ирина Коларска. Българска академия на науките, Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей, Издателството на БАН „Проф. Марин Дринов“, София 2020, 332–347 ISBN 978-619-245-034-2	
5. Charmers on the folk practise of charming in Serbia, <i>Incantatio</i>, Vol 7 (2018): 132–160. https://ojs.folklore.ee/incantatio/article/view/72/115 ISSN 2228-1355	
6. Формулы невозможного и растительный код в сербском и южнославянском фольклоре, <i>Acta linguistica Petropolitana. Труды Института лингвистических исследований РАН</i>. Отв. ред. Н. Н. Казанский. Т. XIII. Ч. 2. Этноботаника 2: растения в языке и культуре. / Сост. В. Б. Колосова. СПб.: Изд-во „Наука“, 2017, 79–100. ISSN 2306-5737	
Предложени члан Комисије својим потписом потврђује да прихвата чланство у Комисији за одбрану и оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.	
Датум прихватања чланства:	Потпис предложеног члана Комисије*
5. 11. 2025.	

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме:	др Милан Грововић
Звање:	Научни сарадник
Факултет или институција:	Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду
Ужа област научноистраживачког рада:	Српска књижевност са јужнословенским књижевностима
Ако предложени члан Комисије није на листи наставника на докторским студијама Филолошког факултета, квалификације за члана Комисије потврђују се приложеном табелом из акредитације (<i>d_tabela</i>) или библиографијом из које се види да испуњава услове за држање наставе на ДАС према Стандардима за акредитацију.	
1. Грововић, М. (2019). Есејистика Момчила Настасијевића у мелодијској спирали звука и језика. <i>Баштина</i> , 47, 2019, 67–81. [М 24 (4)]	
2. Грововић, М. (2019). Византијска духовност у поезији Милорада Павића. <i>Зборник Матице српске за књижевност и језик</i> , LXVII, 2019, 3, 995–1013. [М 24 (4)]	
3. Грововић, М. (2020). Хиландар / поетичка сликотворност на међи видљивог и невидљивог у поезији Ивана В. Лалића. <i>Наслеђе</i> , 46, 223–236. [М 24 (4)]	
4. Грововић, М. (2023). Песнички одабир традиције и отпорнесећању у поезији Љубомира Симовића и Матије Бећковића. <i>Баштина</i> , 33, 60, 29–41. [М 24 (4)]	
5. Грововић, М. (2023). Аналогија и дијалог у поетичкој паралели: Јован Дамаскин, Јован Кириот Геометар, Иван В. Лалић. <i>Октоих</i> , XIII/14, 111–126. [М 51 (3)]	
6. Грововић, М. (2023). Дијакхрона песничка антифонија: Иван В. Лалић и Касија Константинопољска. <i>Црквене студије</i> , 21, 655–671. УДК 821.163.41-1 821.163.41.09-1. [М 23 (4)]	
7. Грововић, М. (2024). Архетипска слика старости и митотворљива поетика Милосава Тешића. У: Д. Бошковић, Ч. Николић (уред.) <i>Старост</i> . Уред. Д. Бошковић; Ч. Николић. ФИЛУМ, Крагујевац. 341–352. [М 14 (5)]	
8. Грововић, М. (2024). Поезија и мит – поетска митологија. У: С. Гудурић (уред.) <i>Језици и културе у времену и простору</i> , XI/1, 111–123. ISBN 978-86-6065-878-6. [М 14 (5)]	
9. Грововић, М. (2023). <i>Плаво прозорје: огледи о византијској духовности и сродним аспектима српског песништва XX века</i> . Нови Сад: Академска књига, 306 стр. [М 42 (7)]	

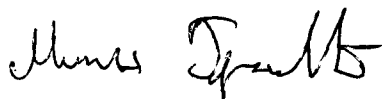
10. Громовић, М. (2025). *Рашке очи српске књижевности. Средњовековна естетика у српској књижевности XIX и XX века*. Нови Сад: Академска књига, 422 стр. [М 42 (7)]

Предложени члан Комисије својим потписом потврђује да прихвата чланство у Комисији за одбрану и оцену научне заснованости предложене теме докторске дисертације и да влада језиком којим ће предложена теза бити написана.

Датум прихватања чланства:

5. 11. 2025.

Потпис предложеног члана Комисије*

* Сагласност се може дати у слободној форми и у електронском облику.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ПРИЈАВА
теме докторске дисертације

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) и презиме кандидата:

Милена Симо Лисица

Датум и место рођења (општина, град, држава):

22. 6. 1981.

Кућна адреса кандидата:

Кликните да бисте почели унос текста.

Адреса кандидата на послу:

Кликните да бисте почели унос текста.

Кућни телефон кандидата:

Кликните да бисте почели унос текста.

Е-mail адреса кандидата:

Кликните да бисте почели унос текста.

Мобилни телефон кандидата:

Кликните да бисте почели унос текста.

Телефон кандидата на послу:

Кликните да бисте почели унос текста.

ОСНОВНЕ СТУДИЈЕ

Назив и седиште факултета на којем је кандидат завршио основне студије:

Филолошки факултет Универзитета у Београду

Стечени академски назив кандидата по завршеним основним студијама:

Професор српског језика и књижевности

Година дипломирања:

2008.

МАСТЕР (или МАГИСТАРСКЕ) СТУДИЈЕ

Назив и седиште факултета на којем је кандидат завршио магистарске или мастер студије:

Филолошки факултет Универзитета у Београду

Тема магистарског или мастер рада:

Начини изражавања осећања у љубавној народној лирици

Стечени академски назив по завршеним магистарским или мастер студијама:

Дипломирани филолог – мастер

Година одбране магистарског или мастер рада:

2010.

ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

Пун наслов предложене теме докторске дисертације:

Митска и обредна полазишта поезије Момчила Настасијевића

Научне области којима претежно припада тема докторске дисертације:

(обавезно се наводи једна од научних области за које је Факултет матичан – филолошке науке; библиотекарство; културолошке науке и комуникологија)

Филолошке науке

Уже научне области којима припада тема докторске дисертације:

(листа ужих научних области налази се у чл. 12 Статута Факултета)

Српска књижевност, јужнословенска филологија, културологија, теорија књижевности

Области истраживања којима припада тема докторске дисертације:

(нпр. српски/енглески/руски језик, српска/енглеска/руска књижевност, фонологија, синтакса, анализа дискурса, обрада природних језика, версификација, наратологија, компаратистика итд.)

Српска књижевност

Језик на ком ће дисертација бити писана и брањена:

(уколико се теза не пише на српском језику, кандидат предаје образац пријаве, образложење и биобиблиографију и на српском језику и у преводу на језик тезе)

Српски језик

ПРЕДЛОГ МЕНТОРА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Име и презиме ментора:

Проф. др Бошко Сувајић

Звање:

Редовни професор

Факултет или институција:

Филолошки факултет Универзитета у Београду

Ужа област научноистраживачког рада:

Српска књижевност

Радови ментора из уже научне области којој припада тема предложене дисертације који га квалификују за менторство (најмање 5 радова):

1.	<i>Дновиде воде: фолклорни елементи у српској књижевности</i> , Orpheus – Филолошки факултет Универзитета у Београду, Нови Сад, 2012.
2.	<i>Како упокојити игру</i> , Књижевна општина Вршац, Чигоја штампа, Библиотека „Несаница“, Вршац, 2018.
3.	<i>Семе божанског орача: фолклорни и митски обрасци у савременој српској поезији и драми</i> , Нови Сад: ИК „Прометеј“, 2025.
4.	„Розповід про змієвбивцю”, <i>Слов'янський світ</i> , Национальна академія наук України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Випуск 11, Київ, 2013.
5.	<i>Сунце сија: фолклорни и митски обрасци у поезији Десанке Максимовић</i> , Ваљево: Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“, Београд: Задужбина „Десанка Максимовић“, Ваљево, 2023

Предложени ментор потписом потврђује да прихвата менторство на предложеној теми, а да је **број докторских дисертација** које су у процесу израде или одобрења на којима је тренутно ментор _____.

Датум прихватања менторства:

Потпис предложеног ментора

НАПОМЕНА КАНДИДАТА

Кликните да бисте почели унос текста.

Уз Пријаву кандидат прилаже:

1. попуњен образац **образложења** предлога теме докторске дисертације,
2. попуњен образац **биобиблиографије** кандидата,
ВАЖНА НАПОМЕНА: Сви кандидати који бране докторску дисертацију на Универзитету у Београду пре одбране морају имати један рад објављен или прихваћен за штампу у часопису са релевантне листе часописа у складу са прописима Универзитета у Београду.
3. пријаву докторске дисертације са образложењем и биобиблиографијом у електронском облику као Word документ **(CD)**,
4. **потврду** да је стекао 120 ЕСПБ на ДАС,
5. оверену копију **дипломе о завршеним основним студијама**,
6. оверену копију **дипломе о завршеним мастер (или магистарским) студијама**,
7. **извод из матичне књиге рођених** са уписаним држављанством,
8. доказ о **уплати трошкова** пријављивања докторске дисертације.

Подносилац пријаве својим потписом потврђује да предложену тему није пријављивао на другој високошколској установи у земљи или иностранству.

Име и презиме кандидата:

Милена Лисица

Број досијеа:

2022/30065

Датум подношења пријаве:

Кликните да бисте почели унос текста.

Потпис кандидата

Пријава теме докторске дисертације –
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Подаци о кандидату

Име и презиме кандидата:
Милена Лисица

Број досијеа:
2022/30065

Радни наслов теме докторске дисертације

Митска и обредна полазишта поезије Момчила Настасијевића

Научне области којима претежно припада тема докторске дисертације

Филолошке науке

Уже научне области којима припада тема докторске дисертације

Српска књижевност, јужнословенска филологија, културологија, теорија књижевности

Области истраживања којима припада тема докторске дисертације

Српска књижевност

Предмет научног истраживања

Враћање на исходиште поезије код Настасијевића је и поетичко и аутопоетичко питање: жеља да се дође до суштине стваралаштва, а тиме и да се каже нешто о свом задатку. Трагајући за исходиштима поезије, обично се прави некаква реконструкција, генеза тог сложеног феномена од првих дана до онога што је сада. Настасијевићево трагање иде у другом смеру, од савременог тренутака ка *исходишту*. То није никаква анахроност, нити носталгија за старим, већ покушај да се оживи *снага извора*, што је и суштина саме обредне радње. Настасијевић није урођен у традицију, већ као човек модерности, по слободи самоопредељења, бира да гради свој идентитет у крилу традиције којој припада не би ли тиме дошао до стварног Идентитета. Полазећи од тла, од националног, долази се до општечовешанског; полазећи од фолклора, продире се у нешто универзално, надвременско и надпросторно – улази се у митско.

Ако одустанемо од праволинијске генезе и развој песништва као и цивилизације доживимо циклично, онда све фазе остају трајно баштињене. Дакле, *завртети точак уназад* значило би *заронити дубље*. Будући да је став о митским и обредним почецима поезије општеприхваћен, као тежиште рада поставала се Настасијевићев однос према том наслеђу. Ипак, у уводном делу, поћи ћемо од утврђивања основних појмова – мита и обреда (обичаја) – утврђивања њихових међусобних додира, као и њихове тесне повезаности са исходиштима поезије. У вези са тим, расветлићемо и пут који је песничка слика прешла од магије до метафоре, али, пратећи Настасијевићева трагања, тај пут вратићемо и унатраг.

Прича о исходишту директно происходи из слике света М. Настасијевића која је у основи митско-религијска, добрим делом платоновска: знамо знањем сећања, а *матерња мелодија* је оно што нас *вуче извору*. Мелодија је оно што је у духу и у најдубљој је вези са *тајном*. Она познаје *тајну* и по трагу нас њој враћа. (У вези са тим, испитаћемо и блискост музике, мита и поезије.) То је веза са једним давно изгубљеним светом, а оно што нас по трагу враћа том свету, што је у дослуху са њим је мелодија, *матерња мелодија*. Уочена ремеморација не мора нужно бити метафизичке природе, али за Настасијевића свакако јесте. Леви-Строса она доводи до првобитне структуре, а његова сазнања у области психологије и антропологије користићемо како бисмо дубље расветлили однос мита и језика. Одлика митског времена је *увек сад*, све што је било, јесте, ништа не нестаје. Ипак, митско и обредно код Настасијевића нећемо посматрати само као пуки прежитак, већ као свесно прожимање са традицијом. Уочићемо колико је тај однос близак Елиотовом доживљају традиције. (Теорије текста омогућиће нам да дубље разумемо те везе.) Поред тога, мит и обред посматраћемо и као активне форме мишљења, које изнутра обликују дело. Оне припадају слоју несвесног, дакле потенцијалне су али нереализоване, све док их песник не оживи у свом делу. То је у лакановском смислу слој симболичког поретка који је баштињен у култури, језику и који чини мрежу означитеља, а расветљавање тих веза са позиције субјекта је и конститутивно и стваралачки веома важно. Фина игра између индивидуалног и колективног, између талента и традиције за сваког ствараоца од пресудног је значаја. У тим трагањима може се доћи и до слоја које се опире рационалном објашњењу. Оживљена дубока слика највећим делом увек остаје под велом тајне, о њој се може наслућивати (симбол, архетип) или ћутати (трауматско искуство Ствари). У том расветљавању служићемо се сазнањима из области психологије, психоанализе и лингвистике, превасходно Јунговим и Лаконовим теоријама.

У вези са горе реченим, покушаћемо да покажемо како Настасијевићева поезија, као необичан спој традиционалног и модерног, донекле спаја и мири архајску веру у магијску снагу речи и загонетања са савременим лингвистичким теоријама (Лотман, Јакобсон).

Митски доживљај простора и времена најбоље се може изразити симболиком круга и границе. Круг је и композиционо и идејно основа Настасијевићеве збирке. Универзална симболика круга везује се за представе о циклчном току времена (дневног, месечног, годишњег). Вечито кретање које кроз смрт води у нови живот космогонијска је слика која је уписана у читаву творевину. Човек, нераскидиво сједињен са природом и читавим космосом, логично је ту слику препознавао и у свом животу. Та архетипска слика чини основу иницијације, али је уочљива и у Настасијевићевој збирци. Мотив пута и, у вези са њим, симболика сунца као митолошког јунака који се спушта у царство таме, одакле се враћа, одолевши искушењима, са извесним даровима основа је лирског сужеа збирке. На ту симболику донекле нас упућују и наслови прва четири циклуса (*Јутарње*, *Вечерње*, *Бдења*, *Глухоте*). Пратећи ту путању, *Јутарње* песме одговарале би младости, неосвешћености и стању релативне равнотеже. Сусрет са померајућим искуством смрти и *Тајне*, које је обележило *Вечерње* песме и *Бдења*, доводи до рушења привидне равнотеже и подстиче на трагање. Типична психолошка реакција у критичним ситуацијама је регресија, повлачење у себе. Кретање је, дакле, ка унутра. *Глухоте* би одговарале глумом добу ноћи, поноћном тренутку, моменту ступања у царство

таме, односно, у психолошком смислу, ступању у мрачне слојеве несвесног. Настасијевићев лирски субјект *муклом путањом* спушта се до саме *кужне међе*, желећи да продре до суштине *тајне*. Међа је јасно постављена – даље се не може. Једино што преостаје је враћање у симболичку смрт, односно у прапочетак, немост, у првобитну структуру, дихотомију. Несвесно је празно и намеће структуралне законе, а основа те структуре су крајности, опозиције, шема *присуство/одсуство*, али и даље ништа, нереализовано. Све песме циклуса *Глухоте* почивају на парадоксалним спојевима и све су готово непрозирне. Дакле, оне би одговарале моменту симболичке смрти и враћања у почетак света. У *Речима у камену*, Настасијевић проживљава искуство цивилизације, као палости, огреховљености, отуђења али и као попршта борбе са митском немани која прети регресијом у Хаос. Прва песма *Магновења* је *Епитаф* (надгробни натпис), што нас упућује на нови праг. Даље се не може јер *анђели мачем* и *пламеном* чувају рајска врата, али је то искуство којим се, осим *гроба*, стиче и *спас*. Песме *Магновења* и *Одјека* су, по многим, Настасијевићеве најбоље песме; из њих говори дубоко искуство онога ко је упознао *Тајну*, ко се спустио у средиште свога бића, где пребива *скривени Бог*. Збирка се завршава песмом *Прича* у којој, у виду складног пара као универзалној слици целовитости и космичке хармоније, љубав побеђује свако зло па и саму смрт.

Смисао обрних радњи током иницијације је симболичка смрт, која се не доживљава као коначност већ као највећа иницијација. Сахрањује се стари образац како би се родио нови. То подразумева повратак на изходиште, прапочетак, у митски простор вечности, у тренутак *постања* како би се поновио узвишени образац, надишло профано живљење и сјединило се са космичким. Читава схема неодољиво подсећа на Лаканово конституисање субјекта, Хегелов дијалектички пут до самосвести, Јунгову освешћивње несвесног на путу ка Сопству. Очигледно је реч о архетипској слици до које су сопственим путевима стизали они који су дубили по себи.

Запазићемо да је *миту о изходишту* блиска *митема о смрти и васкрсењу*, а да *архетип Велике Мајке*, узимајући у обзир његов и *елементарни* и *преображајни* карактер, на изванредан начин говори о истом. Покушаћемо и из тог угла да осветлимо Настасијевићеву збирку користећи се запажањима и теоријским ставовима Фрејзера, Ван Генепа, Јунга, Елијаде и Нојмана.

Из свега реченог произилази закључак да је песништво тесно везано са питањем самосвести као когнитивно-онтолошког наличја *стиха по себи*. Као песнички репрезенти те самосвести и писци и теоретичари најчешће су користили митске фигуре Орфеја и Нарциса. Покушаћемо да откријемо шта Настасијевића спаја са овим митским ликовима и како се модерност креће ка њиховој све већој комплементарности, односно, како мит, као увек актуелан, дозвољава нова и нова читања. У вези са тим покушаћемо да осветлимо улогу сложених феномена *гласа* и *вољене* у Настасијевићевој поезији (М. Долар, Т. Брајовић, Ј. Бродски).

Служећи се изложеним теоријским полазиштима, у другом делу рада тумачићемо збирку у већ приказаном иницијацијском кључу. Будући да је суштина обредне радње да усклади живот јединке са заједницом и читавим космосом, лако уочавамо три нивоа егзистенције које треба ускладити: човек, заједница и космос. Иста три нивоа и исту тежњу уочавамо и у Настасијевићевој збирци. Довешћемо их у везу са *обредима прелаза*, *обредима размене* и *заједништва* и *календарским обредима*. Уочићемо да је у основи заправо прича о развојности, о потреби људског бића да одгонетне тајну свога бића, света и живота. Читајући збирку *Седам лирских кругова* не напушта нас утисак целине, чврстог лирског сижеа, а као обједињујући чинилац намеће се процесуалност, пут, раст, преображај, израз, биће у настајању, живот као сукцесивни низ иницијација, индивидуација, обожење. Такође, у директној вези са тим је и најдубља потреба песника повећеника да одговори на захтев свог позива – да се изрази. Пут води из неизречја у реч, из немости у глас, из небића у биће, а ту смо већ зашли у простор у ком се мире појмови *poiesis* и наративног идентитета, космогонија и стваралаштво.

Основне хипотезе од којих се полази у планираном истраживању

Митска и обредна подлога чине срж поезије Момчила Настасијевића. Они су део наслеђа које песник свесно активира у свом стваралаштву трагајући за *снагом извора*. Такође, мит и обред представљају активне форме мишљења и понашања које изнутра обликују дело, а у прилог томе говоре и савремене теорије из области психологије, антропологије, културе, лингвистике и др.

Циљ истраживања и очекивани резултати

Циљ рада је да се у литератури већ уочен митско-обредни подтекст Настасијевићеве поезије расветли на једном дубљем плану кроз мултидисциплинарни приступ чиме би се отворио простор њеном свеобухватнијем разумевању.

Теоријски оквир на који ће се истраживање ослањати

- **Поетика Момчила Настасијевића** (есеји М. Настасијевића, Н. Петковић, Т. Крагујевић, М. Шутић и др.)
- **Митологија, обредност, теорије развоја песништва** (Ц. Ц. Фрејзер, А. Веселовски, А. Лосев, Е. Мелетински, С. Самарџија, З. Карановић, Х. Крњевић, Б. Сувајџић)
- **Српска митологија** (С. Зечевић, М. Недељковић, Ш. Кулишић, Љ. Раденковић, З. Карановић, В. Чајкановић)
- **Психологија, филозофија, антропологија** (М. Елијаде, К. Г. Јунг, Е. Нојман, К. Леви-Строс, К. Керењи, Платон, Ф. Хегел, Ж. Лакан, М. Долар, Ж. Требјешанин, В. Јеротић, Б. Јовановић, В. Матић)
- **Теорија књижевности и књижевна критика** (Т. С. Елиот, Х. Фридрих, Ј. Бродски, Н. Фрај, М. Бланшо, О. Паз, Т. Брајовић)
- **Однос лингвистике и поетике** (Р. Јакобсон, Ј. Лотман, Д. Кликовац)

Оквирни опис материјала који ће се користити и метода за његову анализу

Као материјал за истраживање користићемо првенствено песничку збирку *Седм лирских кругова* М. Настасијевића, пошто се тема рада односи на поезију. Осим тога служићемо се и његовим есејима, како бисмо боље разумели поетику аутора, али и његова остала дела, приповетке и драме, тамо где буде простора за компаративно посматрање и међусобно расветљавање мотива и идеја.

Оквирни план истраживања

1) Увод

- Досадашња истраживања на ову тему;
- Циљ рада

2) Митска и обредна полазишта поезије:

- Мит;
- Обред;
- Међусобни додири и везе;
- Исходишта поезије;
- Песничка слика: *од магије до метафоре и уназад*

3) Митска и обредна полазишта поезије Момчила Настасијевића:

- Слика света (митско-религијска, платоновски свет и знање сећања; митски доживљај простора и времена; граница, круг);
- Мит о исходишту (снага извора, космогонија и стваралаштво, однос према традицији; свето и профано);
 - Женски принцип (матријархална свест и матерња мелодија; Велика Мајка – *смрт и преображај*; архетип оца, хероја, пута, поновног рођења);
 - *Смрт и васкрсење* (Сунце као митски јунак; календарски обреди, иницијације, жртва, Ерос и Танатос);
- Магијска снага речи и загонетања и савремене лингвистичке теорије;
- Архетипска слика иницијације и модерна хуманистичка поимања

3) Лирски кругови (интерпретација песама):

- ЧОВЕК (обреди прелаза);
- ЗАЈЕДНИЦА (обреди размене и заједништва);
- КОСМОС (годишњи обреди);
- ПУТ (Судбина – *Разорено прело – Апсолутно морање*);
- ПЕСНИК (*Посредник, Посвећеник, Трагични женик, Ткач*)

4) Закључак

Прелиминарни списак стручне литературе

1. Ајдачић 2007: D. Ajdačić, *O motivu okamenjivanja u bajkama balkanskih Slovena*, <<http://www.rastko.rs/rastko/delo/10027>> 30. 1. 2024.
2. Бланшо 1960: М. Бланшо, *Есеји*, Београд: Нолит
3. Брајовић 2013: Т. Брајовић, *Narcisov paradoks*, Београд: Službeni glasnik
4. Брајовић 1962: *Teorija pesničke slike*, Београд: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
5. Бродски 1998: Ј. Бродски, *Altra ego*, Београд: *Поезија: часопис за поезију и теорију поезије*, број 10, јун 1998 (година III), 46–55.
6. Бужињска, Марковски 2009: А. Буџинска, М. Р. Maskovski, *Književna teorija XX veka*, Београд: Službeni glasnik
7. Ван Генеп 2005: А. ван Генеп, *Обреди прелаза*, Београд: Српска књижевна задруга
8. Веселовски 2005: А. Веселовски, *Историјска поетика*, Београд: Zepter Book World
9. Грдинић 1994: Н. Грдинић, *Проблем матерње мелодије у српској авангардној књижевности*, у: Н. Петковић (ред.), *Седам лирских кругова Момчила Настасијевића: зборник радова*, Београд: Институт за књижевност и уметност и др., 33–40.
10. Деретић 2002: Ј. Деретић, *Историја српске књижевности*, Београд: Просвета
11. Долар 2012: М. Dolar, *Glas i ništa više*, Београд: Fedon
12. Ђерић 1997: Г. Ђерић, *Смисао жртве у традиционалној култури Срба*, Нови Сад: Светови
13. Елијаде 1998: М. Елијаде, *Свето и профано*, Београд: Доситеј
14. Елијаде 2020: М. Elijade, *Mitovi, snovi i misterije*, Novi Sad: Akademska knjiga
15. Елиот 1973: Т. S. Eliot, *Tradicija i individualni talenat*, у: *Nova kritika*, Београд: Prosveta
16. Зечевић 2008: С. Зечевић, *Српска етномитологија*, Београд: Службени гласник
17. Јакоби 1996: Ј. Јакоби, *Јунгов пут индивидуације*, Београд: Медисон
18. Јакоби 2000: Ј. Jakobi, *Psihologija Karla Gustava Junga*, Београд: Dereta
19. Јакобсон 1966: R. Jakobson, *Poetika i lingvistika*, Београд: Nolit
20. Јевремовић 2000: П. Јевремовић, *Лакан и психоанализа*, Београд: Плато
21. Јеротић 2007: В. Јеротић, *Психолошко и религиозно биће човека*, Београд: Задужбина Владете Јеротића
22. Јунг 1977: К. G. Jung, *O psihologiji nesvesnog*, Novi Sad: Matica srpska
23. Карановић 2010: З. Карановић, *Небеска невеста*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије
24. Карановић 1996: З. Карановић, *Архајски корени српске усмене лирске поезије*, у: *Антологија српске лирске усмене поезије*, Нови Сад: Светови
25. Карановић 2010: З. Карановић, *Архајски корени и модерна исходишта српске лирско-епске усмене поезије*, у: *Антологија српске лирско-епске усмене поезије*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
26. Керењи 2007: К. Kerenji, К. G. Jung, *Uvod u suštinu mitologije*, Београд: Fedon
27. Кликовац 2004: D. Klikovac, *Metafora u mišljenju i jeziku*, Београд: Biblioteka XX vek, Knjižara Krug
28. Крагујевић 1976: Т. Крагујевић, *Митско у Настасијевићевом делу*, Београд: Вук Караџић
29. Крњевић 1986: Н. Krnjević, *Lirski istočnici : iz istorije i poetike lirske narodne poezije*, београд: BIGZ, Priština: Jedinstvo
30. Крњевић 1988: Х. Крњевић, *Скица за видове композиције лирске народне песме*, у: Н. Петковић (ред.), *Поетика српске књижевности : зборник радова*, Београд: Институт за књижевност и уметност
31. Кулишић и др. 1970: Ш. Кулишић и др., *Српски митолошки речник*, Београд: Нолит
32. Лакан 1986: Jacques Lacan, *Četiri temeljna pojma psihoanalize: XI seminar*, Zagreb: Naprijed
33. Леви-Строс 1966: К. Levi-Stros, *Divlja misao*, Београд: Nolit
34. Лосев 1996: А. Losev, *Platon*, Београд: Plato

35. Лосев 2005: А. Лосев, *Дијалектика мита*, Београд: Zepter Book World
36. Лотман 1970: J. Lotman, *Predavanja iz strukturalne poetike*, Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika
37. Матић 1976: В. Матић, *Психоанализа митске прошлости*, Београд: Просвета
38. Матицки 1994: М. Матицки, *Балада о уклетој невести као подтекст Настасијевићевих лирских кругова*, у: Н. Петковић (ред.), *Седам лирских кругова Момчила Настасијевића: зборник радова*, Београд: Институт за књижевност и уметност и др., 25–32.
39. Мелетински 1983: Е. М. Meletinski, *Poetika mita*, Beograd: Nolit
40. Настасијевић 1991а: М. Настасијевић, *Сабрана дела Момчила Настасијевића*, књ. 1, *Поезија*, Горњи Милановац: Дечје новине, Београд: Просвета
41. Настасијевић 1991б: М. Настасијевић, *Сабрана дела Момчила Настасијевића*, књ. 4, *Есеји, белешке, мисли*, Горњи Милановац: Дечје новине, Београд: Просвета
42. Настасијевић 1991в: М. Настасијевић, *Сабрана дела Момчила Настасијевића*, књ. 3, *Проза*, Горњи Милановац: Дечје новине, Београд: Просвета
43. Недељковић 2014: М. Недељковић, *Годишњи обичаји у Срба*, Београд: Младинска књига
44. Нојман 2015: Е. Nojman, *Velika Majka*, Beograd: Fedon
45. Нојман 2015б: Е. Nojman, *Psihologija ženskog*, Beograd: Fedon
46. Павловић 2000: М. Павловић, *Есеји о српским песницима*, Београд: Просвета
47. Павловић 1987: М. Павловић, *Поетика жртвеног обреда*, Београд: Нолит
48. Паз 1979: О. Paz, *Luk i lira*, Beograd: „Vuk Karadžić“
49. Петковић 2004: Н. Петковић, *Огледи о српским песницима*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије
50. Петковић 1995: Н. Петковић, *Настасијевићева песма у настајању*, Београд БИГЗ
51. Петровић 2014: Р. Петровић, *Младићство народног генија*,
<<https://www.scribd.com/document/201581796/Mladi%C4%87stvo-narodnog-genija>> 15. 2. 2024.
52. Питулић 2011: В. Питулић, *Трагом архетипа*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије
53. Раденковић 1982: Љ. Раденковић, *Народне басме и бајања*, Ниш: Градина и др.
54. Самарџија 2018: С. Самарџија, *Речи у времену*, Београд: Српска књижевна задруга
55. Самарџија 2022: С. Самарџија, *Исходишта поезије*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије
56. Срејовић, Цермановић 2000: Д. Срејовић, А. Цермановић, *Речник грчке и римске митологија* (увод), Београд: Српска књижевна задруга, Службени лист СРЈ
57. Толстој, Раденковић 2001: С. Толстој, Љ. Раденковић, *Словенска митологија: енциклопедијски речник*, Београд: ZEPTEr BOOK WORLD
58. *Дновиде воде: фолклорни елементи у српској књижевности*, Нови Сад: Orpheus – Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, Нови Сад, 2012.
59. *Семе божанског орача: фолклорни и митски обрасци у савременој српској поезији и драми*, Нови Сад: ИК „Прометеј“, 2025.
60. Требјешанин 2009: Ж. Требјешанин, *Представа о детету у српској култури*,
<<https://www.scribd.com/document/327607851/%C5%BDarko-Trebje%C5%A1anin-Predstava-o-Detetu-u-Srpskoj-Kulturi>> 5. 2. 2023.
61. Требјешанин 2021: Ж. Требјешанин, *Речник психологије*, Београд: Агапе
62. Фрај 2007: Н. Фрај, *Анатомија критике*, Београд: Нолит
63. Хегел 1979: G. V. Fridrih Hegel, *Fenomenologija duha*, Beograd: BIGZ
64. Хуго 1969: F. Hugo, *Struktura moderne lirike*, Zagreb: Stvarnost

65. Шuтић 1979: М. Šutić, *Slika sveta u poeziji Momčila Nastasijevića*, Beograd: Prosveta
66. Шuтић 1994: М. Шuтић, *Проблем матерње мелодије у српској авангардној књижевности*, у: Н. Петковић (ред.), *Седм лирских кругова Момчила Настасијевића: зборник радова*, Београд: Институт за књижевност и уметност и др., 41–46.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

Пријава теме докторске дисертације –
БИОБИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Подаци о кандидату

Име и презиме кандидата:
Милена Лисица

Број досијеа:
2022/30065

Радни наслов теме докторске дисертације

Митска и обредна полазишта поезије Момчила Настасијевића

Биографија кандидата

Милена Лисица, рођена 22. 6. 1981. године у Смедеревској Паланци, завршила је Филолошки факултет Универзитета у Београду 2008. на групи за српску књижевност и језик, а потом, 2010, и мастер студије. Живи и ради у Такову код Горњег Милановца.

Списак објављених научних и стручних радова кандидата

- Лисица 2025: М. Лисица, *Мотив насеља и људских заједница у „Речима у камену“ и „Хроници моје вароши“ Момчила Настасијевића*, у: *Летопис Матице српске*, број: мај 2025, Нови Сад: Матица српска, стр. 616–642.
- Лисица 2024: М. Лисица, *Драмски текст као наставно средство*, у: *Школски час српског језика и књижевности*, број 1, 2024, Београд: Ваша књига, стр. 41–57.
- Лисица 2022: М. Лисица, *Портрет (кнеза Милоша), час додатне наставе српског језика и књижевности*, у: *Школски час српског језика и књижевности*, број 2, 2022, Београд: Ваша књига, стр. 57–70.
- Лисица 2022: М. Лисица, *Час српског језика и књижевности као покретач школског пројекта (пример из праксе)* у: *Школски час српског језика и књижевности*, број 2, 2022, Београд: Ваша књига, стр. 101–108.

На основу чланова 46 и 76 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, чланова 33 и 35 Закона о високом образовању, и члана 2 Правилника о Већу докторских студија Филолошког факултета, Веће докторских студија Филолошког факултета на I редовној (електронској) седници одржаној од 18. до 20. новембра 2025. године, донело је

О Д Л У К У

I

Даје се сагласност на пријаву теме, предлог чланова комисије, као и предлог ментора за одбрану теме и оцену научне заснованости докторске дисертације коју је поднела мср Милена Лисица, бр. досијеа 2022/30065.

II

Одлуку о сагласности на пријаву теме, предлог чланова комисије и предлог ментора за одбрану теме и оцену научне заснованости докторске дисертације доставити Наставно-научном већу Филолошког факултета на усвајање.

Председник Већа докторских студија
Филолошког факултета

Проф. др Веран Станојевић

Доставити:

- Наставно-научном већу,
- Председнику Већа докторских студија,
- Центру за докторске студије,
- Архиви.